

Vår saksbehandler

MAJ Raymond Hansen, rahansen@mil.no
+47 23 09 20 92, 0510 2092
FST/J1/UK-SEK

Vår dato

2022-04-25

Vår referanse

2022/013844-003/FORSVARET/ 270

Tidligere dato

Tidligere referanse

Til

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 dep.
0032 OSLO
NORGE

Kopi til

Høring NOU 2022:2 - Akademisk ytringsfrihet, svar fra Forsvaret

1 Bakgrunn

Forsvarsstaben (FST) viser til tidligere referanse fra Kunnskapsdepartementet (KD) om NOU 2022:2 Akademisk ytringsfrihet. For Forsvaret påvirker høringen i særskilt grad Forsvarets Høgskole (FHS).

2 Drøfting

Forsvaret oppfatter høringen som et viktig bidrag til kartlegging og klarlegging av ytringsfeltet for sektoren. For FHS som befinner seg i skjæringspunktet mellom sivile og militære tilnærmingsmetoder er det mange gode ansatser til avklaringer og grenseoppganger.

KD ber særlig om synspunkter på hvilke tiltak som kan og bør følges opp på departementsnivå, for å støtte opp om arbeidet med god kultur for akademisk frihet, akademisk ytringsfrihet og formidling til samfunnet ved de akademiske institusjonene. Forslaget til endring i universitets- og høyskoleloven § 1-5 vil bli fulgt opp i arbeidet med ny universitets- og høyskolelov som er planlagt lagt fram i 2023.

Det er interessant og veldig viktig at formidling av forskningsresultater vektlegges ytterligere, og at det etterspørres økt formidling av ny kunnskap. Som forsker vil man være opptatt av å formidle sine funn, men som utredningen påpeker, er det flere forhold som påvirker den akademiske ytringsfriheten.

Å bygge en kultur for formidling må etter Forsvarets syn derfor ta utgangspunkt i departementets mulighet til å støtte opp om arbeidet med god kultur for akademisk frihet, akademisk ytringsfrihet og formidling til samfunnet, fremfor økonomisk styring. En god kultur for formidling kan ikke bygges gjennom styring av bevilgninger. Det vil sannsynlig kunne påvirke en økning i antall formidlingsaktiviteter som utløser høyest økonomisk uttelling, men det vil ikke med nødvendighet påvirke kulturen for formidling og de negative elementer som allerede er påpekt i utredningen. Dette vil ha mange uheldige og utilsiktede bivirkninger som kan påvirke kunnskapsinnhold og innovasjon, og dermed motvirke ønsket om en trygg og mangfoldig ytringskultur i academia. Forsvaret ønsker å påpeke at en slik økonomisk styring kan påvirke den akademiske ytringsfriheten gjennom institusjonens behov for styring mot det som gir størst uttelling, og dermed direkte motvirke ønsket om å bygge en mangfoldig og sannhetssøkende ytringskultur.

Spørsmålet om formidling skal knyttes til institusjonenes bevilgninger berører FHS spesielt. Dette siden FHS ikke har noen utviklingsavtale. Utviklingsavtalenes formål har som hensikt å bidra til høy kvalitet og mangfold i utdanningssektoren gjennom tydelige institusjonsprofiler og arbeidsdeling (Regjeringen.no 7.10.2021). Dette ivaretas allerede godt ved FHS gjennom skolens naturlige

Postadresse

Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse

Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks

/

Militær telefon/telefaks

99/0500 3699

Epost/ Internett

postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Vedlegg

Organisasjonsnummer

NO 986 105 174 MVA

leveranser til ulike grener og nivåer. Videre nevnes det på samme side at denne styringen skal skje i tråd med institusjonens rolle og forutsetninger, hvilket skal gi rom for lokal ledelse til å utnytte institusjonens komparative fordeler. Lokal ledelse behøver å kunne stimulere sine forskere til å formidle sine forskningsresultater, til å finne egnede kanaler og tilføre utdanningene sårt tiltrengt ny kunnskap gjennom nye kanaler. Enkelte formidlingsaktiviteter gir lite eller ingen uttelling i form av «Cristin poeng». Sett i sammenheng med at det tar tid å registrere forskningsresultater, medfører dette til at enkelte bruker mindre tid til denne typen arbeid. Dette gir en svikt i tallmaterialet i forbindelse med registrering hvis man legger til grunn Cristin-databasen, for å vurdere i hvilken grad det formidles. Bygging av kultur vil dermed i større grad måtte rette seg mot den individuelle institusjons behov, dersom målet om en fri akademisk yringskultur som beriker både institusjonene og samfunnet som helhet skal innfris.

Forsvaret ønsker å påpeke at en differensiering mellom høyskoler og universiteter med og uten utviklingsavtale, høres uheldig ut. Dette på grunn av at det gis inntrykk av at disse UH-miljøene er «B-institusjoner», hvor det er mindre fokus på forskning, og der forskning ikke skal telle like mye som hos de øvrige institusjonene. Behovet for selve utviklingsavtalen i henhold til dens funksjon og målsetning, er mindre nødvendig for disse skolene det her er snakk om, da deres ansvarsområde og derav formidlingsansvar er tydelig avklart gjennom deres avgrensede leveranseområder.

Når det gjelder endringene i UHL §1-5, så mener Forsvaret disse er fornuftige og er godt presisert. Forsvaret savner dog en mer prinsipiell avklaring av forholdet mellom individuell akademisk frihet og institusjonens behov for styring i henhold til det ansvar den pålegges, jfr pkt. 6.2.2 i utredningen; «Men institusjonene har også et ansvar for å «sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå, og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.» En prinsipiell betenkning over dette spørsmålet vil kunne gi hjelp til å bygge en tillitsbasert kultur i den enkelte institusjon og forebygge uønskede bieffekter og mulige konflikter.

Forsvaret er glad for at utvalget belyser diskusjonen rundt forskere, formidling og bruk av militær uniform. Dette er et felt med litt ulike dilemmaer for Forsvarets forskningsmiljøer. Vi opplever at den offentlige samtalen rundt disse dilemmaene har vært med å forsterke den offentlige forståelse og innsikt for at det finnes forskere i militær uniform, og at disse som forskere for øvrig kan ha en noe ulik tilnærming til de tema som er på agendaen. Vi opplever dette som en berikelse av den offentlige samtalen, og vil arbeide for å støtte forsvarets forskere til å få fremmet sin kunnskap og forskning på gode måter.

Forsvaret mener at «Ytringsvettsreglar» i boks 7.7 er en god sammensetning av gode råd, som kan oppleves som selvfølgelig for noen, men som satt sammen på denne måten vil ha noe å gi både til erfarne og nye forskere.

3 Konklusjon

Forsvaret anser med de gitte innspill at NOU 2022:2 Akademisk yringsfrihet, er besvart. Forsvaret takker for en grundig og god utredning.

Svaret vil også bli gitt direkte på den digitale løsningen www.regjeringen.no/id2905942 som anmodet.

Tom Simonsen (e.f.)
HR-direktør/J1
Forsvarsstaben

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskreven signatur.
